7/5134

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı

18.01.02* 04278

Sayı: B.02.1.HM.0.EKA-02.01-13/
Konu: Soru Önergesi Hk.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE

İlgi: 4.12.2001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-12446 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınızda, İstanbul Milletvekili Dr. Azmi Ateş'in tevcih ettiği 7/5134-12321 sayılı yazılı soru önergesinin sureti ekli olarak gönderilmiş ve süresi içinde cevaplandırılması talep edilmiştir.

Söz konusu önergeye cevaben hazırlanan metin ilişikte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederim.

Prof.Dr. Nami Çağ
Bakan

EK: 1 (4 Sayfa)

DAĞITIM:
Bilgi :
Başbakanlığa

7/5134

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. AZMİ ATEŞ'İN YÖNELTTİĞİ SORULAR

1-Ülkemize kredi veren IMF ve Dünya Bankası gibi uluslar arası finans kuruluşları, başta Merkez Bankası, bankalar ve Hazine olmak üzere parayla ilgili olan her türlü kamu kurum ve kuruluşlarını denetlemekle kalmayıp, paranın yönetimine istedikleri gibi hükmetmektedirler. Hatta daha da ileri giderek, arzu ettikleri kanunları çıkarttıkları gibi, zaman zaman da onur kırıcı davranmaktadırlar. Sayın Bakan şimdi size sormak istiyorum: Böyle bir durum karşısında denetim mekanizmasının başı olan TBMM'nin üyelerinin sorularına cevap verilmemesini nasıl izah ediyorsunuz?

2-Bu durumu, "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. Bu yetki millet adına TBMM'nin seçilmiş üyeleri tarafından kullanılır" ilkesiyle nasıl bağdaştırıyorsunuz?

3-IMF'ye verdiğiniz niyet mektuplarında da görüleceği gibi, başta bankalar ve fonlar olmak üzere, ülkemizi şeffaf bir yönetime kavuşturacağınızı ısrarla vurgulamaktasınız. Şimdi size soruyorum. Ekonomide tam yetkili birisi olarak göreve başladığınız günden itibaren bugüne kadar "Bilgi Edinme Özgürlüğü" başta olmak üzere, şeffaf bir yönetime kavuşma yolunda hangi adımları attınız?

4-Yapılan anketlere göre ülkemiz yolsuzlukta Avrupa ülkeleri arasında birinci, dünyada ise dördüncü sırada yer almaktadır. Bir ülkedeki yolsuzlukların boyutu, o ülkedeki demokratikleşmeyle ters orantılıdır. Bu tesbitlerimin ışığı altında, bugünden itibaren ülkemizde yolsuzlukların boyutu, o ülkedeki demokratikleşmeyle ters orantılıdır. Bu tespitlerimin ışığı altında, bugünden itibaren ülkemizde yolsuzlukların önlemesi için kısa, orta ve uzun vadeli, müşahhas ne gibi önlemler almayı düşünüyorsunuz?

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN DR. AZMİ ATEŞ'İN YÖNELTTİĞİ SORULARIN YANITLARI

Uygulanmakta olan ekonomik programın temel unsurlarından biri şeffaflık politikasına büyük önem vermektedir. Bilginin bir kamu malı olması temel prensibi doğrultusunda; yazılı açıklamalar, basın toplantıları, internet sitelerinde bilgilere yer verilmesi, medya kuruluşları aracılığıyla bilgi aktarımı ve ilgili kesimlerin yazılı/sözlü sorularının yanıtlanması gibi izlenen çeşitli yöntemler, bu politikanın önemli uygulama araçlarıdır.

Bilindiği üzere, Türkiye, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası'nın üyesi ve dolayısıyla ortağıdır. Söz konusu uluslararası mali

kuruluşlarla ilişkiler de, sadece ortaklık bazında ve uygulamakta olduğumuz ekonomik programlara sağlanan destek çerçevesinde vardığımız anlaşmalarla sınırlıdır. Uygulanmakta olan ekonomik program, Türkiye'nin programıdır. Bu program, Türk yetkililerce, Türk kurumlarında hazırlanmış olup, program kapsamında uygulanan politikalar, alınan kararlar ve çıkarılan ilgili mevzuat da, muhteviyatı ve mevzuat hiyerarşisindeki konumuna bağlı olarak, ekonomik birimlerimiz, Başbakanlığımız, Hükümetimiz, Türkiye Büyük Millet Meclisi'miz ve nihayetinde sayın Cumhurbaşkanımızın onayıyla yürürlüğe girebilmektedir. Ekonomik programa mali destek veren uluslararası kuruluşlarla, anlaşmaya varma sürecinde çeşitli aşamalarda müzakerelerin olması doğaldır. Ancak, bu müzakerelerin sonucunda uzlaşmaya varılması, tamamiyle hükümetimizin bilgisi dahilinde olmakta, ayrıca program kapsamında çıkarılacak yasal düzenlemeler de Türkiye Büyük Millet Meclisi'mizin iradesine ve Cumhurbaşkanımızın onayına sunulmaktadır. Bunun yanı sıra, Türkiye'de para ve maliye politikalarına ilişkin karar alma ve uygulama süreçlerinin esasları, Anayasamız ve ilgili kanunlar başta olmak üzere mevzuatla düzenlenmiş bulunmakta ve uygulama da tamamen bu zemine dayalı olarak sürdürülmektedir.

Dolayısıyla, uluslararası mali kuruluşların devletimizin kurum ve kuruluşlarını denetlemesi, ya da yasama konusunda Yüce Meclis'imizin iradesine müdahale etmeleri gibi bir durum asla söz konusu olmayıp, bu kuruluşlarla ilişkiler, üzerinde mutabakata varılan taahhütler kapsamında program uygulama süreçlerini izlemekten ibarettir.

Uygulanmakta olan ekonomik program kapsamındaki şeffaflığı sağlamaya yönelik politikalar; hem özel hem de kamu sektöründe şeffaflık, hesap verilebilirlik ve iyi yönetişim alanlarına odaklanarak, ekonomik ortamın iyileştirilmesini amaçlamaktadır. Ekonomik programın başlangıcından itibaren politika kararlarında şeffaflığın artırılması bir öncelik haline gelmiş, bu çerçevede, yasal düzenlemeler de dahil olmak üzere birçok çalışma gerçekleştirilmiştir.

Şeffaflık politikası çerçevesinde, ekonomik program kapsamında alınan bütün politika tedbirleri kamuya açıklanmaktadır. Başta Merkez Bankası, Hazine Müsteşarlığı ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu olmak üzere, ekonomik program ile ilgili tüm kamu kurumları şeffaflık ilkesine uygun biçimde hareket etmektedir.

Ekonomik programa ilişkin niyet mektupları ve uzman raporları, Hazine Müsteşarlığı'nın internet sayfasında yayımlanmaktadır. Hazine Müsteşarlığı önceden ilan ettiği ihale programları ile yapılacak olan ihalelere ilişkin bilgileri kamuoyuna duyurmaktadır. Yine şeffaflık politikası kapsamında, Merkez Bankası para politikalarını önceden açıklamaktadır. Para politikaları açısından, kamuoyu ve piyasalar ile iletişim önem taşıdığından, para politikasının şeffaflık ve etkinliğini artırmak amacıyla Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası ve Bankacılık Düzenleme ve

Denetleme Kurumu gibi kurumların son zamanlarda ekonomik program kapsamında kendi alanlarına ilişkin politikaları kamuoyuna anlatmak amacıyla gösterdikleri çaba, şeffaflık politikasının bir parçasını oluşturmaktadır.

Ekonomik istikrarı sağlamak üzere alınacak tedbirlerin, serbest rekabetle uyumlu, şeffaf ve bütçe hedefleri ile tutarlı olması hedeflenmektedir. Şeffaflığın artırılması ilkesini öne çıkaran ve daha rekabetçi bir ekonomik yapının temellerini atan önemli yapısal reformlar başlatılmıştır. Bu çerçevede, bankacılık sektörü reformu, kamu maliyesinde şeffaflık, deregülasyon ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın bağımsızlığına ilişkin önemli kanunlar çıkarılmıştır.

İktisat politikalarının şeffaflığını artırmak amacıyla kamu kaynaklarının yönetimini geliştirmek, kamu sektörüne ilişkin verilerin kalitesini artırmak yönündeki çabalar devam etmektedir. Bu kapsamda, kamu mali hesapların birleştirilmesi sürecine devam edilmesi amacıyla, 2002 yılında da döner sermayelerin sayılarının azaltılmasına devam edilecektir. Yeni bütçe kodlaması ve muhasebesi konusunda seminerler düzenlemiş ve tahakkuk bazlı muhasebe sistemine nasıl geçileceğine ilişkin teknik toplantılar gerçekleştirmiştir. Uluslararası standartlarla uyumlu yeni bir bütçe kodlama sistemi tamamlanmış olup, 2002 yılı bütçesinde 6 pilot bütçe kuruluşunda uygulanacaktır. Bütçe dökümanlarının şeffaflığını artırmak amacıyla, çeşitli kamu kurumlarına ilişkin hesap ve mali görünüm raporları 2002 yılı bütçe tasarısı ile birlikte sunulmuştur. Hazine'nin aylık raporlarında, Hazine Müsteşarlığı'nın garantili borçlar kapsamındaki ödemeleri ve yapılan bu ödemeler kapsamında ilgili idarelerce Hazine Müsteşarlığı'na yapılan geri ödemeleri izlemek üzere "borç verme eksi geri ödeme" kalemine yer verilmiştir. Şeffaflığı artırmak amacıyla yasal tedbirler alınmaya devam edilmektedir. Uluslararası standartlarla uyumlu olarak taslak Mali Yönetim ve İç Kontrol Taslak Kanunu üzerinde çalışmalar sürmektedir. Diğer taraftan, bugüne kadar başta bütçe kanunları olmak üzere değişik yasal metinlerle düzenlenen iç ve dış borçlanma ile devletin garanti verme sisteminin tek bir kanunla düzenlenmesini ve kamu borç yönetiminin sınırlarının belirlenerek açık ve saydam kurallara bağlanmasını hedefleyen "Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu gündeminde bulunmaktadır. Ayrıca, AB standartları ile uyumlu Kamu İhale Kanunu Meclis tarafından kabul edilmiştir.

Geçen sene tamamlanan mali şeffaflık raporunun devamı olarak, çeşitli kurum ve kuruluşlarla yapılan ortak bir çalışma çerçevesinde Uluslararası Para Fonu'nun Standart ve Kuralların İzlenmesi Raporlarından biri olan veri modülünün hazırlanması çalışmalarına başlanmıştır. Verilere ilişkin modülün, ekonomik verilerin ve bunların yayımlama uygulamalarının değerlendirilmesi yönünde faydalı bir çalışma olacaktır ve ekonomik veri ve politikaların kredibilite ve şeffaflığının böylelikle daha da artacağı düşünülmektedir.

2001 yılında iki aşamada yapılan çalışmalar neticesinde, 36 bütçe içi, 6 bütçe dışı olmak üzere toplam 42 fon tasfiye edilmiştir. Bu şekilde, Dünya Bankası kredilerinin kullandırılması amacıyla sadece Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu 2002 yılı bütçesinde yeralmaktadır. Aynı zamanda kalan 4 bütçe dışı fonun (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, Savunma Sanayii Destekleme Fonu, Tanıtma Fonu ve Özelleştirme Fonu) işlemlerine yönelik şeffaflığın artırılması amacıyla çalışmalar yapılması düşünülmektedir. Dolayısıyla, Ülkemizde özellikle 1980'li yıllardan itibaren her alanda giderek yaygınlaşan ve mali disiplinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olan fon uygulamalarına son verilmek suretiyle bütçe disiplini ile şeffaflığın artırılması yönünde önemli adımlar atılmıştır.

Devlet yönetiminde şeffaflığın artırılmasını sağlayan bir diğer önemli gelişme, kamu bankalarının birikmiş görev zararı alacaklarının tasfiye edilmesi ve bundan böyle kamu bankalarına görev verilmesi halinde ilgili giderlerin, ilgili yıl bütçelerine konacak ödeneklerden karşılanması uygulamasına geçilmiş olmasıdır. Nisan ve Haziran 2001 aylarında yapılan yasal düzenlemelerle, kamu bankaları için görev zararı alacağı doğuran tüm kanun ve kararnameler yürürlükten kaldırılmış, tüm alacaklar tasfiye edilmiştir.

Yukarıda belirtilen çalışmalar ve sonuçları hakkında tüm önemli gelişmeler ve kamu finansmanı göstergelerine ilişkin istatistiksel veriler düzenli olarak yapılan basın duyuruları ile kamuoyuna açıklanmakta, ayrıca Hazine Müsteşarlığı'nın internet adresi üzerinden ilgili tablolar tüm kullanıcılara sunulmaktadır.

Yolsuzluğun önlenmesi, devletin etkin yönetişime kavuşturulmasıyla mümkün olabilecektir. Devletin etkin yönetilmesi, halkın kaynaklarının doğru yerde ve doğru bir şekilde kullanılması, dolayısıyla da hesap verilebilirliğin ve şeffaflığın artırılması ile mümkün olabilecektir. Bu açıdan, şeffaflık ve kamu maliyesinin reforma tabi tutulma çalışmaları büyük önem arzetmektedir. Şeffaflık, iyi yönetişim ve kamu kaynaklarının düzgün kullanımı (harcama reformu) olgularını kamuoyu gündeminin üst sıralarına taşımak amacıyla, bu alanda kurulan çalışma komiteleri muhtelif eylem planları hazırlamıştır. Bu çerçevede Türkiye'de "Şeffaflığın Artırılması ve Kamuda Etkin Yönetimin Geliştirilmesi Eylem Planı - Şeffaf ve Temiz Bir Türkiye için Elele" başlığını taşıyan çalışma, Bakanlar Kurulu'na takdim edilmiştir. Bu alanlarda 2001 yılında başlayan ve bazı uluslararası konferanslarla da kamuoyunun ve ilgili kesimlerin değerlendirmelerine açılan çalışmalar, 2002 yılında da hız kazanarak devam edecektir.